

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ  
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ  
ВИКЛАДАННЯ  
ГУМАНІТАРНИХ  
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник  
наукових праць**

**2019**

**ББК 81.2**  
**А - 43**  
**УДК: 81. 243**

**Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін:** Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2019. — 184 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

#### **РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**

##### **Головний редактор:**

**Совтис Наталія Миколаївна** – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

##### **Заступник головного редактора:**

**Мороз Людмила Володимирівна** – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

#### **ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:**

**Деменчук Олег Володимирович** – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Литвиненко Світлана Анатоліївна** – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Малафійк Іван Васильович** – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Михальчук Наталія Олександрівна** – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Петренко Оксана Борисівна** – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Сіранчук Наталія Миколаївна** – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Шугаєва Людмила Михайлівна** – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Ямницький Вадим Маркович** – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Бігунова Світозара Анатолівна** – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Бісовецька Людмила Андріївна** – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Кучма Тетяна Валерівна** – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Лук'яник Людмила Василівна** – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Ніколайчук Галина Іванівна** – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Павелків Катерина Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Постоловський Руслан Михайлович** – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Романюк Світлана Констянтинівна** – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Ясногурська Людмила Михайлівна** – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 28.11.2019 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

## ОСНОВНІ ЗАСАДИ ОПИСУ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

*У статті проаналізовано основні теоретичні підходи в термінологічному визначенні поняття мовна картина світу. Подано аргументи щодо використання понять інтерпретація, віддзеркалення та творення щодо взаємозв'язку між мовою і дійсністю. Розглянуто перспективи використання теорії мовної картини світу у дослідженні літературних текстів, що дозволить відтворити усталену ієрархію цінностей у мові письменника, а також властиве йому бачення світу через мову фрагментів позамовної дійсності.*

**Ключові слова:** мовна картина світу, інтерпретація, концепція.

**Постановка проблеми.** Оскільки питання дослідження мовної картини світу (МКС) ґрунтовно опрацьоване в численних лінгвістичних студіях вітчизняних та зарубіжних лінгвістів (Я. Анусевич, Ю. Апресян, Н. Арутюнова, Є. Бартмінський, А. Вежицька, Р. Гжегорчикова, Й. Мацкевич, А. Мокієнко, С. Єрмоленко, Н. Сологуб, Я. Токарський), зосередимо нашу увагу на відображенні найважливіших засад, пов'язаних з поняттям мовної картини світу.

Перші приклади функціонування поняття мовна картина світу сягають першої половини ХІХ ст. і пов'язані з появою фундаментальних для цієї проблеми праць В. фон Гумбольдта, а також з виникненням новим напрямком у лінгвістиці – граматики змісту, в якій МКС становила головне поняття [9, с. 128-157]. Ідея В. фон Гумбольдта знайшла свій розвиток у вченнях неогумбольдіанства в німецькому мовознавстві, хоча розвідки про значення мови у пізнанні і її світоглядної ролі активно проводилися в інших країнах. [13, с. 18-76]. Теза про МКС знайшла широкий і ґрунтовний розвиток у працях Л. Вайсгербера, який визнавав функцію мови створення власного бачення зовнішнього світу, тобто мовної картини світу, що існує у свідомості людей у формі мовних символів [3, с. 150]. Ця визначальна функція мови, поширена у Л. Вайсгербера за межі когнітивної діяльності: релігію, право, науку, залежить від рідної мови: (sprachliches) Weltbild – (мовна) картина світу означає будівництво світу за допомогою засобів рідної мови [3, с. 153]. Згодом Л. Вітгенштейн це правило доповнив: «Межі моєї мови означають межі мого світу» [16, с. 67].

**Мета нашого дослідження** – проаналізувати основні теоретичні підходи в термінологічному визначенні поняття мовна картина світу та з'ясувати відповідність використання понять віддзеркалення, творення та інтерпретація щодо взаємозв'язку між мовою і дійсністю.

Основний принцип концепції мовної картини світу – це твердження, що мова є не тільки засобом порозуміння між людьми, а ні статичним утворенням. Незважаючи на існування численних незмінних елементів (базова лексика), мову розуміють як динамічну систему, отже вона перебуває у стані постійного розвитку і творення. Мова переходить у категорію творця дійсності, під творчістю розуміють здатність створення мовою власної системи понять у людському мисленні, тобто створення власної картини світу, як наслідок, виникає мовна інтерпретація позамовної дійсності з певних «точок бачення» [4, с. 91-92]. Спостереження над активною роллю мови призводять до більш принципового твердження, а саме до надання мові, і лише їй, здатності бачення, пізнання, інтерпретації, відкриття або віддзеркалення позамовної дійсності.

Мовна картина світу належить до центральних категорій лінгвокультурології, і хоч термін за своєю суттю є метафоричним, однак активно функціонує у побудові семантичних моделей значень мовних елементів.

Однією з надзвичайно важливих і дискусійних є проблема термінологічного окреслення цього поняття. Є. Бартмінський вказує на неоднозначність терміну мовна картина світу, оскільки він функціонує в індивідуально-об'єктному сенсі, коли мова йде про чиєсь бачення світу, а також у сенсі предметному, коли йдеться про результат чийогось бачення світу. В значенні об'єктному можна говорити про бачення світу, у предметному – про картину світу. У формулюванні дефініції мовна картина світу дослідники переважно керуються позицією *langue*, у різний спосіб виділяючи найважливіші властивості. Вперше визначення мовної картини світу сформулювали Є. Бартмінський і Р. Токарський – «певний набір суджень, закріплених більшою чи меншою мірою в мові та вкладених у значення слів або ж цими значеннями імплікованих, який повідомляє про риси і способи існування об'єктів позамовного світу» [5, с. 72]. Учені визнали МКС «втіленням комплексу відношень, що містяться в мовному оформленні тексту, та виникають зі знань про позамовний світ» [5, с.72]. Пізніші модифікації цього терміну містять важливе для лінгвістики поняття інтерпретації: «МКС – закріплена в мові інтерпретація дійсності, яку можна представити у вигляді суджень про світ» [4, с. 92]. Р. Гжегорчикова розуміє мовну картину світу як понятійну структуру, закріплену в системі даної мови, отже її граматичних і лексичних властивостях, що реалізується, як і все в мові, за допомогою текстів [8, с. 43]. Р. Токарський запропонував розглядати МКС як набір мовних правил, що показують своєрідні способи бачення світу [14, с. 358]. Й. Мацкевич трактує МКС як абстрактну, інтерсуб'єктивну модель, складену з образів виділених об'єктів, що містять інформацію про риси і способи існування цих об'єктів [11, с. 11-13]. О.Чарикова, Й.Стернін вважають, що мовна картина світу – це образ світу, що створюється лінгвістичними засобами, зокрема: номінативними засобами мови – лексемами і фразеологізмами, які забезпечують членування та класифікацію об'єктів національної дійсності, значущою відсутністю номінативних одиниць; граматичними засобами мови; функціональними засобами мови (відбір найчастотнішої лексики і фразеології дає змогу визначити склад комунікативно-релевантних мовних засобів); образними засобами (напрямки розвитку переносних значень,

внутрішня форма мовних одиниць, національно-специфічна образність); фоносемантикою мови; дискурсивними засобами мови – специфічними засобами і стратегіями текстобудови, аргументації, ведення суперечки, діалогу, побудови монологічних текстів, особливостями стратегій і тактик комунікативної поведінки у стандартних комунікативних ситуаціях тощо [2, с. 37].

Принципи вивчення і опису МКС розглядають у своїх дослідженнях Ю.Д. Апресян, Т.В. Булигіна, Л.П. Іванова, О.С. Кубрякова, В.М. Мокієнко, Й.А. Стернін, О.Д. Шмельов, О.С. Яковлева та ін.), які зазначають, що більш складним поняттям, ніж мовна картина світу, є картина світу, тобто та частина концептуального світу людини, яка набуває вербальної форми. Внаслідок різнопланових підходів до дослідження поняття МКС впроваджені його видові похідні: концептуальна картина світу, теологічна картина світу, нормативно-наукова картина світу, філологічна картина світу, міфологічна картина світу, культурна картина світу, а також художня картина світу, індивідуальна картина світу, поетична картина світу тощо [11, 7].

Незалежно від мовної форми, яку надавали дослідники визначенню МКС, ці дефініції мають багато спільного у принципових позиціях, що виникає з прийнятого положення – мова віддзеркалює концептуальну систему, усталену в певному суспільстві і є включена в культуру, тобто містить ті уявлення про світ, які характерні для середньостатистичного носія мови.

Отже, мовна (картина) це значить, що проявляється в мові, а не в інших знакових системах: мистецтві, звичаях, обрядах тощо. Однак, картина (світу) – це не її «відображення», або «створення» в мові, це швидше «інтерпретація» дійсності. Називання взаємозв'язку між мовою і дійсністю саме терміном інтерпретація дозволяє зберегти рівновагу між епістемологічним об'єктивізмом (світ існує реально і його можна пізнати) та суб'єктивізмом (світ сприймається людьми у своєрідний спосіб). Таке формулювання підкреслює активність людського пізнання (вираженого в мові) по відношенню до світу. У свою чергу світ означає тут все, весь універсум, про який говоримо, враховуючи, що, звичайно (в описі) мова йде про певний вибраний фрагмент цього світу (дійсності).

Не підлягає сумніву, що кожна етнічна група інакше аналізує і інтерпретує дійсність, і що це знаходить відбиття у її мові (у граматичній системі і в словниковому складі).

На думку Р. Токарського, відповідь на питання: мова віддзеркалює світ, мова створює світ, мова інтерпретує світ є принциповим у дослідженні мовної картини світу [15, с. 52]. Згідно першого твердження віддзеркалення світу через мову, нематеріальна мовна складова розуміється як форма екзистенції матерії, а сам процес відображення базується на таких засадах: 1) спостереження над позамовною дійсністю, 2) усвідомлення цієї дійсності, тобто раціонального пізнання і конфронтації цього пізнання з суспільною пам'яттю, 3) розуміння дійсності, тобто перетворення матеріального світу людським розумом, 4) вираження за допомогою мови [цит. за 15, с. 53]. Отже, мова повинна розвиватися згідно з розвитком позамовної дійсності, саме тому ця концепція стала популярною у інтерпретації багатьох нескладних мовних явищ: виникнення неологізмів, перехід слів до категорії архаїчної та історичної лексики тощо. У європейській структурній семантиці ця теза стала основою для дослідження Б. Пот'єра [12], О. Духачека [6], А.Ж. Греймаса [7]. Згідно концепції семантики, в основі яких лежить постулат, що мова віддзеркалює світ, мовне значення не можна зрозуміти і описати без відношення до позамовної дійсності, однак залишається без відповіді роль культури у формуванні системи понять, характерних для певної мови, а також роль людини, як оригінальної творчої сили.

Мова – це форма пізнання світу і створеної нею картини суспільної реальності. Цей спосіб трактування мови і її творчої сили пов'язують переважно з т.зв. граматику змісту і її прекурсором – В. фон Гумбольдтом, а також американською етнолінгвістикою, що часто узагальнюють назвою «гіпотеза Сапіра-Ворфа». Внаслідок цих досліджень розуміння мови виникає поділ на світ зовнішньої реальності, а також внутрішній психічний світ, сформований мовою. Об'єктом лінгвістичних розвідок стають етнічні мови, а звідси лише крок до досліджень на тему мовних картин світу, досліджень, які показують, як у певній національній мові піддаються категоризації і оцінюванню фрагменти позамовної діяльності, а також розглядають пануючі в цій мові загальні тенденції категоризації та оцінювання [15, с. 58]. Створення неологізму, надання слову в тексті нового значення, або використання нестандартного значення щодо граматичних норм або семантичного поєднання слів, вимагає звернення уваги не лише на форму самого висловлення, оскільки за цією формою приховується нове бачення світу, новий погляд на оточуючу дійсність, звідси виникає постулат – «стандартне бачення світу» – «нове бачення світу».

Креативність розглядають згідно твердження, що в мові передбачена можливість називання речей, безіменних явищ до певного часу, а також категоризація світу у відмінний спосіб від загальноприйнятих зразків. Можливість створювати новий світ понять важлива у контактах між людьми, необхідна у способах пошуку характеру порозуміння, відходить однак від суті самої мови як форми інтерсуб'єктивного спілкування людей. Отже, креативність експонує суб'єктивні, одиничні способи спостереження над світом, його категоризацію та оцінювання.

Щодо постулату «мова інтерпретує світ», Р. Токарський, намагався пояснити семантику дієслова «інтерпретувати», цей предикат, на думку дослідника, вимагає двох змінних: суб'єкта дії, а також інтерпретованого об'єкту. Без досвіду, який виникає в результаті взаємодії з навколишньою дійсністю, реальним та вивченим (казки, легенди) світом, опис світу, що приховується за словом, був би практично неможливим. Але інтерпретатором доступних фактів є людина, не лише окремих індивідів, а як представник

певної спільноти, для якого характерна одна мова та приналежність до певної соціолектної, професійної тощо спільноти. Кожна з таких груп керується у своїй діяльності, а також мовним баченням світу, групою вказівок і пропозицій, які можна в загальних рисах назвати культурою, що не є лише матеріальним явищем, а є організацією людей, поведінки і почуттів та формою того, що люди зберігають у своїй пам'яті, їх моделі спостереження, асоціації, інтерпретації [15, с. 64]. Ця форма культури вирішує про семантичні образи слів і загальні тенденції до категоризації та оцінювання. Пошук загальних моделей категоризації та оцінювання світу стає особливо важливим у сучасних семантичних дослідженнях з використанням методу порівняльного міжмовного аналізу (А. Вежицька, Й. Мацкевич).

На особливу увагу заслуговує використання концепції МКС у дослідженнях художньої мови, що й досі належить до дискусійних питань. Основний носій картини світу – слова: з розмовних значень виводимо інтерсуб'єктивну картину світу, з художніх творів – індивідуальну, своєрідну картину світу. Ця поетична картина має багато спільних елементів з інтерсуб'єктивною, але водночас, буває різною, оскільки поет неодноразово бачить інакше, і знаходить такі аспекти явищ, які не вкорінені в певній загальнонародній мові, інакше ці явища ієрархізує та категоризує. Митець за основу використовує обов'язкові мовні коди, але трансформує та модифікує їх. Досліджуючи значення слів у поетичних текстах, слід враховувати особливості поетичної творчості та аналізувати мову «прямо» і «не прямо», одним з невід'ємних елементів дослідження різноманітних мовних явищ «не прямо» виступає контекст [10, с. 47]. Слід враховувати очевидну залежність між розумінням творів в цілому (чи частини) і розуміння окремих слів і зворотів. Це означає, щоб розуміти саме слова, потрібно розуміти увесь текст, а щоб розуміти увесь текст, потрібно розуміти саме слова і їх роль у тексті.

**Висновки.** Отже, аналіз МКС належить до важливих проблем, які й надалі залишатимуться актуальними з огляду на тенденції сучасних гуманітарних розвідок, зміни методики дослідження. Використання теорії мовної картини світу у дослідженні літературних текстів дозволить виділити елементи ідіолекту, які є спільними із загальнонаціональною мовою, а також ті, які відмінні, вказати культурну обумовленість певного ідіолекту, відтворити усталену ієрархію цінностей у мові письменника, а також властиве йому бачення світу через мову фрагментів позамовної дійсності.

Незважаючи на значну кількість публікацій, не до кінця з'ясованим залишається питання методики порівняльного дослідження мовної картини світу письменників, які писали свої твори двома, а то й більше мовами. Це й повинно стати предметом подальших розвідок.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Петрова Л.О. Художня картина світу в російському сатирико-гумористичному наративі початку ХХ століття / Л.О. Петрова // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук. – Київ, 2008. – 44 с.
2. Чарькова О.Н. Роль глагола в репрезентации индивидуально-авторской модели мира в художественном тексте / О.Н. Чарькова. – Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 2000. – 193 с.
3. Andrzejewski J. Leo Weisgerbera relatywistyczna koncepcja języka / J. Andrzejewski // *Studia Metodologiczne*. – 1983. – z. 22. – Poznań. – S. 137-153.
4. Bartmiński J. Punkt widzenia, perspektywa, językowy obraz świata / Bartmiński J. // *Profilowanie pojęć. Wybór prac / pod red J. Bartmińskiego*. – Lublin. – 1993. – S. 90-108.
5. Bartmiński J., Tokarski R. Językowy obraz świata a spójność tekstu // *Teoria tekstu. Zbiór studiów / red. T. Dobrzyńska*. – Wrocław. – 1986. – S. 65-82.
6. Ducháček O. K problematice komponentální analýzy z hlediska romanisty / O. Ducháček // *Slovo a slovesnost XXXIV*. – 1973. – S. 224-232.
7. Greimas A.-J. *Semantique structurale* / A.-J. Greimas. – Paris: Larousse, 1966. – 262 p.
8. Grzegorzczkova R. Pojęcie językowego obrazu świata / G. Grzegorzczkova // *Językowy obraz świata*. – Lublin. – 1990. – S. 41-49.
9. Helbig G. *Dzieje językoznawstwa nowożytnego* / G. Helbig / przełożył Cz. Shatte, D. Morciniec. – Wrocław, 1982. – 480 s.
10. Kowalewska-Dąbrowska J. Językowy obraz Boga i człowieka w poezji Jana Twardowskiego. – Gdańsk: Uniwersytet Gdański, 2006. – 202 s.
11. Maćkiewicz J. Słowo o słowie. Potoczna wiedza o języku / J. Maćkiewicz. – Gdańsk: Uniwersytet Gdański, 1999. – 165 s.
12. Pottier B. *Vers une semantique moderne. Travaux de Linguistique et de Litterature* / B. Pottier. – Strasbourg, 1964. – Cz. I. – S. 107-137.
13. Shaff A. *Język a poznanie* / A. Shaff. – Warszawa: PWN, 1964. – 276 s.
14. Tokarski R. Słownictwo jako interpretacja świata / R. Tokarski // *Współczesny język polski. Encyklopedia kultury polskiej XX w. / red. J. Bartmiński*. – T.II. – 1993. – S. 335-362.
15. Tokarski R. *Światy za słowami. Wykłady z semantyki leksykalnej* / R. Tokarski. – Lublin: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, 2014. – 373 s.
16. Wittgenstein L. *Tractatus Logico-Philosophicus* / L. Wittgenstein / Przełożył B. Wolniewicz. – Warszawa, 1970. – 194 s.

*The article analyzes the main theoretical approaches to the terminological definition of the concept linguistic picture of the world. It was presented the arguments for the use of the concepts interpretation, reflection and creation concerning the interconnection between language and reality. It was considered the perspectives of the use of the theory of the linguistic picture of the world in the research of the literary texts that will allow to reproduce well-established hierarchy of the values in the writer's language and his peculiar vision of the world through the fragments of language of the nonverbal reality.*

**Key words:** language picture of the world, interpretation, concept.

УДК 811.111'37

Н.П. ЩЕРБАЧУК

### ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ АДВЕРБІАЛЬНИХ СИНТАКСЕМ У ПРОСТИХ РЕЧЕННЯХ-РЕПЛІКАХ

*У статті проаналізовано специфіку функціонування адвербіальних синтаксем у семантико-синтаксичній структурі простих речень діалогічних єдностей типу питання-відповідь, причини їх використання. Установлено, що будовам із такими додатково інформаційними компонентами властива лаконічність. Досліджено різноманіття морфологічних засобів вираження адвербіальних синтаксем у простих реченнях-репліках, наведено статистичні дані, з'ясовано стилістичний аспект детермінації для речень-реплік.*

**Ключові слова:** адвербіальні синтаксеми, семантико-синтаксична валентність, вторинна предикатна синтаксема, семантико-синтаксична структура, просте речення, речення-репліка, адвербіальність семантико-синтаксичні відношень.

Сучасна лінгвістична теорія в останні десятиріччя разом із детальним аналізом семантичних категорій продовжує інтенсивно розробляти положення щодо функціонування мовних одиниць в умовах реального спілкування. Актуальними залишаються підходи при дослідженні речень, пов'язані з семантичним і комунікативним аспектами, а звідси з синтаксисом мови і синтаксисом мовлення.

Реальне спілкування репрезентує ту чи іншу інформацію, межі якої зумовлені конкретним завданням, через прості мовленнєві одиниці.

Необхідність повідомити будь-яку думку, дати пояснення тому чи іншому явищу, констатувати факт дійсності впливає на те, що носій мови добирає специфічні засоби й способи для реалізації власне моделі речення в мовленнєвій ситуації. Щоб перевести мову в мовлення, на думку Ш. Баллі, необхідно виконати функцію актуалізації [1, с. 93]. Найповніше з'ясування специфічних рис семантико-синтаксичної структури простого речення можливе саме на матеріалі діалогічних конструкцій, які адаптовані до умов спілкування та реалізації основних функцій і репрезентовані як мовними моделями речення, котрі не відрізняються від властивих монологічним контекстам, так і висловленнями, що віддалені від них.

З огляду на останні досягнення функційного синтаксису дещо по-іншому трактується природа простої неелементарної конструкції.

На думку І. Р. Вихованця, К. Ф. Шульжука, вона зберігає структурну схему одного з вихідних елементарних простих речень, яка обов'язково доповнюється синтаксемами, трансформованими з вихідних елементарних простих речень [2, с.129; 7, с. 190]. Конструкція без ускладнювального компонента є основною (немодифікованою), яка через ознаку предикативності актуалізує зміст висловлювання. Отже, в семантико-синтаксичному аспекті прості неелементарні речення є похідними від складних. На основі тотожних або суміжних відношень між частинами складної структури виникають диференційні вторинні семантико-синтаксичні відношення, які є базою для утворення нових одиниць. Ці ускладнювальні елементи на глибинному рівні є предикатними знаками, які, виражаючи предикативну ознаку(відношення чи властивість), відображають окрему ситуацію. Тому їх ще називають вторинними синтаксемами предикатного типу, оскільки вони не функціонують в елементарних простих реченнях. Ці одиниці виражають сукупність значень ознаки, а не предмета.

Виникає чимало запитань, пов'язаних із уточненням поняття семантично елементарного та неелементарного простого речення, особливостями функціонування вторинних синтаксем у будовах діалогу, визначенням функції кожного елемента семантичної структури в мовленнєвій побудові.

Ураховуючи стан дослідження, ми мали на меті з'ясувати специфіку функціонування адвербіальних синтаксем у семантико-синтаксичній структурі простих неелементарних речень діалогічного мовлення типу питання-відповідь, їх морфологічне вираження та стилістичний потенціал, вплив цих одиниць на зміст діалогу.

У мовознавстві для позначення поняття детермінантного ускладнювального компонента семантичної структури простого речення використовують терміни: детермінант, обставинний детермінант, детермінантні конструкції, адвербіальна синтаксема, поширювач, ускладнювальна синтаксема, семантико-синтаксичний поширювач.

Ускладнювальні синтаксеми, зважаючи на їхню комунікативну значущість для реплік діалогу, є неоднорідними за своїм значенням, способом утворення й засобами вираження. Тому виділення компонентів, здатних виступати у функції детермінантів з обставинним значенням, нами проводилося відповідно до

## ЗМІСТ

<i>Ясногурська Л.М.</i> Подружня зрада у паремійних фондах англійської та української мов .....	3
<i>Совтис Н.М.</i> Основні засади опису мовної картини світу .....	7
<i>Щербачук Н.П.</i> Особливості функціонування та засоби вираження адвербіальних синтаксем у простих реченнях-репліках .....	10
<i>Мороз Н.М.</i> Структурні особливості концепту «кохання/love» в англійській мові .....	12
<i>Мороз Л.В.</i> Структурно-семантичні ознаки та художній феномен рольової лірики .....	19
<i>Михальчук Н.О., Набочук О.Ю.</i> Психолінгвістична термінологія в парадигмі лінгвістичної прагматики .....	23
<i>Івашкевич Е.Е., Антюхова Н.І.</i> Рівні професійного становлення майбутнього перекладача .....	26
<i>Павелків К.М., Попова А.В.</i> Сучасне викладання іноземних мов. Оцінюємо все по-різному .....	32
<i>Ясногурська Л.М., Кіряк Т.І.</i> Використання превентивної адаптаційної системи в дошкільних закладах	34
<i>Бісовецька Л.А., Дацшина І.В.</i> Методика формування в учнів початкових класів умінь створювати текст.....	37
<i>Данілова Н.Р., Кардаш Н.О.</i> Роль ігор у вивченні англійської мови дітей старшого дошкільного віку	39
<i>Лук'яник Л.В., Старовойт В.О.</i> Особливості формування фонетико-орфоепічної компетентності учнів початкових класів на уроках української мови .....	42
<i>Василькевич С.С., Жданюк А.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою з використанням наочності у початковій школі .....	45
<i>Романюк С.К., Лук'яничук О.П.</i> Основи розвитку у старших дошкільників іншомовного лексичного запасу засобами мистецтва живопису .....	48
<i>Мороз Н.М., Ячменник Р.О.</i> Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти .....	51
<i>Мороз Л.В., Кухновець Л.П.</i> Професійна готовність майбутніх вихователів до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови .....	53
<i>Денисюк Л.В., Петровець В.М.</i> Просвітницька робота з батьками у вивченні англійської мови засобами образотворчого мистецтва .....	55
<i>Лук'яник Л.В., Піхоцька О.М.</i> Феномен поняття «нетрадиційні уроки», класифікація нетрадиційних уроків .....	58
<i>Мороз Л.В., Хрящевська Т.В.</i> Виховання екологічних компетентностей у старших дошкільників засобами іноземної мови .....	61
<i>Сіранчук Н.М., Сидорчук К.В.</i> До проблеми розвитку культури мовлення учнів початкової школи на уроках української мови .....	63
<i>Василькевич С.С., Казмірук О.П.</i> Інноваційні технології вивчення іноземної мови у початковій школі	67
<i>Данілова Н.Р., Давидюк Т.В.</i> Гра як засіб формування іншомовної комунікативної компетенції дошкільників .....	70
<i>Романюк С.К., Близник А.В.</i> Використання іноземної мови в ігровій діяльності дітей з особливими потребами .....	73
<i>Мороз Л.В., Гречун І.П.</i> Розвиток творчості старших дошкільників на заняттях з іноземної мови .....	75
<i>Трофімчук В.М., Чучак К.О.</i> Роль мовленнєвої гри у навчанні усного англомовного мовлення дітей старшого дошкільного віку .....	76
<i>Лук'яник Л.В., Ляшецька О.І.</i> Психолого-педагогічні основи формування комунікативних умінь і навичок засобами ситуативних завдань на уроках української мови у початкових класах .....	80
<i>Павелків К.М., Коновальчук Л.Ю.</i> Розвиток креативного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови ігри-вправи як засіб розвитку .....	83
<i>Романюк С.К., Подійом О.І.</i> Особливості використання англомовних пісень у закладах дошкільної освіти .....	85
<i>Трофімчук В.М., Панчук В.В.</i> Розвиток творчих здібностей на уроках англійської мови в початковій школі .....	87
<i>Павелків К.М., Сукало О.І.</i> Проблеми навчання іноземної мови в початковій школі .....	91
<i>Мороз Н.М., Миколаюк М.М.</i> Формування іншомовної комунікативної компетенції – важливе завдання вчителя іноземної мови у закладі дошкільної освіти .....	94
<i>Романюк С.К., Дутчак Т.І.</i> Гендерні особливості навчання іноземної мови дошкільників .....	96
<i>Романюк С.К., Гладковська М.В.</i> Використання казок на заняттях з англійської мови в закладі дошкільної освіти .....	100
<i>Лук'яник Л.В., Черепович І.В.</i> Використання народознавчої лексики у структурі уроку .....	102
<i>Данілова Н.Р., Гамула Ю.В.</i> Формування мотивації та інтересу до вивчення англійської мови на початковому етапі навчання .....	104
<i>Дуброва А.С., Івашко А.М.</i> Використання пісень на уроках англійської мови в початкових класах .....	108
<i>Денисюк Л.В., Гаврилюк О.О.</i> Інтеграція іноземної мови у процесі ознайомлення дошкільників з природою в аспекті розвитку креативності .....	112
<i>Павелків К.М., Сікора О.С.</i> Особливості викладання англійської мови в початкових класах Нової	

української школи .....	116
<b>Трофімчук В.М., Димарчук Л.В.</b> Проблеми підготовки дітей до вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти .....	117
<b>Верьовкіна О.Є., Пасічник Ю.В.</b> Теоретико-методичні аспекти формування навичок говоріння у дітей дошкільного віку на заняттях з іноземної мови .....	120
<b>Ковалюк В.В., Бичук С.Б.</b> Сучасні технології навчання іноземної мови у дошкільному закладі .....	124
<b>Дуброва А.С., Гаврильчик В.О.</b> Викладання англійської мови за допомогою інноваційних засобів .....	126
<b>Денисюк Л.В., Панасюк О.М.</b> Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови у контексті Нової української школи .....	129
<b>Мороз Л.В., Швець І.М.</b> Особливості виховання національної гідності в учнів молодшого шкільного віку на уроках іноземної мови .....	131
<b>Мороз Л.В., Панасюк К.А.</b> Проблеми підготовки дітей дошкільного віку до вивчення англійської мови: аспект мовленнєвої діяльності .....	134
<b>Ясногурська Л.М., Сидорчук Н.М.</b> Географічна компетентність як одна із складових професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів .....	137
<b>Романюк С.К., Ляшук А.В.</b> Використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови у закладі дошкільної освіти .....	140
<b>Ясногурська Л.М., Чорна О.Ю.</b> Використання різних видів наочності на уроках англійської мови у початковій школі .....	142
<b>Ясногурська Л.М., Бублей Л.М.</b> Розвиток критичного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови .....	144
<b>Краля І.В., Швець Н.М.</b> Значення вивчення англійської мови з дітьми дошкільного віку .....	148
<b>Ковалюк В.В., Ришко О.В.</b> Гра як засіб досягнення результативності навчання англійської мови .....	150
<b>Мороз Н.М., Ковтунович І.І.</b> Виховання інтересу до художньої праці на заняттях з іноземної мови ....	153
<b>Ковалюк В.В., Савич Л.В.</b> Формування навичок читання англійською мовою у здобувачів знань нової української школи .....	154
<b>Дуброва А.С., Кошлата М.А.</b> Англійська мова як складова процесу соціалізації дошкільників у закладі дошкільної освіти .....	157
<b>Краля І.В., Савостьянова В.М.</b> Особливості раннього вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти .....	160
<b>Ковалюк В.В., Хрящевська М.А.</b> Форми організації роботи з вивчення іноземної мови в сучасному закладі дошкільної освіти .....	161
<b>Хунавцева Н.А.</b> The problem of organizing the facilitative interaction at the process of teaching pupils at secondary schools .....	164
<b>Івашкевич Е.З., Яцюрин А.А.</b> The empirical research of the determination of social intelligence of the teachers by the way of understanding by them a folklore .....	172
<b>ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ</b> .....	178
<b>ЗМІСТ</b> .....	180